

Марушко Павло Володимирович,
*аспірант кафедри професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У сучасному світі, де науково-технічний прогрес диктує свої правила, дослідницька компетентність стає все більш важливою для успішної професійної діяльності. Це стосується і бакалаврів, які, володіючи дослідницькими навичками, зможуть не лише використовувати отримані знання, але й самостійно генерувати нові ідеї, аналізувати інформацію та знаходити інноваційні рішення.

Студент, який навчився самостійно здобувати знання в освітньому процесі, прагне самоосвіти, інтерпретації та трансформації засвоєних знань у практику та вдосконалення майбутньої професійної діяльності. Відповідно, фахівці, які володіють дослідницькою компетентністю, має здатність активно використовувати отримані знання, продуктивно аналізувати фактичну інформацію, застосовувати її в нових умовах, створювати нові, ефективні технології у професійній діяльності.

Значимість та незамінність дослідницької компетентності доведено працями вітчизняних фахівців у галузі наукознавства та дидактики вищої школи, що свідчить про її особливе місце у системі ключових компетентностей сучасного фахівця. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки дослідженнями в напрямку вивчення дослідницької компетентності займалась: І. Буцик, П. Лузан, В. Курок, В. Кулешова, В. Опанасенко, В. Манько, І. Зязюн та ін. Аналіз наукових праць дослідників дозволив виявити, що формування дослідницької компетентності здобувачів великою мірою залежить від організації їх навчально-дослідницької діяльності, методики та рівня сформованості навчальних і дослідницьких умінь по закінченню навчання у ЗВО.

Порівняльний аналіз досліджень і думок науковців дозволив зробити узагальнюючий висновок про те, що дослідницька компетентність розглядається, як комплекс особистісно-значущих знань, умінь, навичок і відносин суб'єкта, спрямованих на усвідомлення проблемного завдання, самостійний пошук його вирішення через використання сучасних інформаційних технологій, які забезпечують отримання інноваційного продукту дослідницької діяльності.

Розвиток дослідницької компетентності здобувачів ЗВО – це поетапний процес інтелектуальної та соціально значущої діяльності, що включає організацію мислення, динаміку розумових здібностей, пізнавальних процесів, індивідуального стилю творчо-пошукової діяльності. Відповідно до методологічного принципу особистісно-діяльнісного підходу нами було

визначено детермінанти розвитку проблемно-пошукової діяльності та основні етапи формування дослідницької компетентності студентів.

На першому, мотиваційному етапі суб'єкти освіти – викладачі та студенти – виконують пошук наукової проблеми. Під час визначення проблеми наукового пошуку актуалізується її сутність, конкретизуються локальні завдання дослідження, намічаються шляхи їх вирішення.

На другому етапі, етапі планування, студенти разом із педагогом розробляють план інтелектуально-пошукової діяльності, роблять вибір інформаційно-технологічного інструментарію на вирішення проблеми.

На третьому етапі, етапі конкретних дій, цілі дослідницької роботи трансформуються та перетворюються на проблемно-пошукові дії бакалаврів здобувачів з використанням пошукових технологій.

На четвертому, вербальному, здійснюється наукова дискусія з обраною проблеми; в результаті діалогу студентів та викладачів уточнюються проблемні точки, спрямовані на отримання попереднього результату; відбувається порівняння отриманого результату з наміченою метою.

На п'ятому, корекційному етапі, проводяться корекція одержаного результату інтелектуальної діяльності суб'єктів освіти та її апробація на практиці.

На шостому, результативному етапі отримані результати практичної та інтелектуальної діяльності дослідників впроваджуються в практику. А у свідомості здобувачів формуються здатності, найважливіші для науково-дослідної діяльності. Продукти творчої праці можуть бути представлені в різних формах: у вигляді проектів, предметів, схем, технологій, моделей тощо.

Отже формування дослідницької компетентності у здобувачів є актуальним завданням сучасної вищої школи. Запропонована система етапів розвитку дослідницьких компетенцій може бути використана викладачами для організації навчально-дослідницької діяльності студентів бакалаврату.

Список використаної літератури

1. Кулешова В.В. Формування пошуково-дослідницьких умінь майбутніх інженерів-педагогів : навч.-метод. посіб. для викладачів та самостійної роботи студентів інженерно-педагогічних спеціальностей. Харків : УПА, 2007. 91 с.

2. Опанасенко В.П. Формування дослідницьких умінь майбутніх інженерів-педагогів у процесі вивчення дисциплін професійно-орієнтованого циклу: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Глухів, 2016. 234 с.

3. Лузан П.Г., Сопівник І.В., Виговська С.В. Методологія та організація науково-педагогічних досліджень : підручник. Київ : Міленіум, 2016. 491 с.

4. Буцик І.М. Методична система розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців з агроінженерії у процесі вивчення сільськогосподарських дисциплін: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ, 2021. 41 с.

5. Манько В. М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін. Соціалізація особистості : зб. наук. пр. Національного педагогічного ун-ту ім. М. Драгоманова. Київ : Логос, 2000. Вип. 2. С. 153–16.